

1912

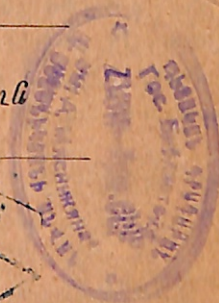
1999

ԳՈՅՆԶԳՈՅՆ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

Ի զուր անդ մի վասնեք ոսկի օրերդ
մանկութեան ժամանակ ալ չեն դառնար ետ,
պիտի թռչի սոխակ՝ պիտի թռամի վարդ,
քաղցրիկ հոտ բուրեա գեռ ես երիտասարդ,
միշտ զխառութիւն սովրէ, սովրէ արհեստ,
չի գիտնալ բան չէ, չի սորվելն է ամօթ,
քանի շատ բան զխնաս աշնչաւի ես լաւ մարդ :

ԳՐ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Երրորդ Տպագրութիւն

Լեւոն
1950

Տպարան Շ. Մխիթարի

2042

պայմանագրի «Կոնվենցիա» Երևանի քաղաքում
 Երևանի քաղաքում

1 Երբոր գալ գարուն 2 Լաւ ծաղկանց բուրմունք
 դարարին ծաղկունք ըզմայլեն մարդիկ
 պարսիզում երգեն ձուռոյեն ծիսեր
 գոյնզգոյն բոյունք մայներով փաղցրիկ:

3 Զագեր նստած բոյն 4 Թշնամիներուն
 աշխատին բոչունք դեմ գոնկին ծնող
 միտ կեր ձագերուն ձագերուն սիրուն
 բերեն որ ապրին: մեծ է նրանց գոյք:

5 Նրանք ալ ձմեռան 6 Զեր փաղցր սիրուն
 գաղթեն երկիրներ տաք հապա ու մանկունք
 միասին գարնան որչափ կաշխատին
 դառնան հայրենիք: ձեր անցին ծնող:

7 Զեզ դարոց խրկեն 8 Պատուեցիք ծնող
 որ ուսումնաւ սովորի երբ դուք ծերանալ
 ուսումնաւ լինեն նոյնպէս ձեր որդի
 կատարեալ մարդիկ: նոյնը պիտ գործեն:

9 Տգէտ կ'կոչուին
 միշտ անուս մարդիկ
 տգէտ փորձաւոր են
 ստեղծուն գիտուն:

Ժամկէտ գնայ մոտ կը վառե
 դուրս կ'ելնայ շուտ տուն կը մարե
 ներսից խաբէրայ կեղծաւոր
 դրսից երեսայ մարգարե

Տգէտն վնաս կուգայ Շատ ոկրամոլ մի լինե
 բայց իմաստունեն երբեք փորձանք չի բերե գլխուդ
 չար անձերեն վնաս գալ տաս յոռի կեանք մի սիրե
 բարի մարդերեն բարիք: չի կարնացնե կեանքդ:

Մեղքնայ, մի ճանձ ապանենք յուզե
 բայց որքին իրաւունք կըլի կուզե
 կը սիրե մուրին գործել առանձին
 կըլ է սուրբ եւ կատե, խաբել կուզե:

Պատառ մը չոր հաց Այնպէս մարդ տեսայ վար բեց
 տուր խեղճ որքիկին եւ գանեցայ այդ արարից
 սրբէ ազգերից բայց նա կրկին ինքը լեց
 արիւն արցունքին: կեանքումս ալ չիտեսցի:

Պահի եւ բռներ կը ստուայ
 մեղքեր կը գործե աշխարհ
 գործած մեղքից կըլիցայ
 կը սիրե միայն իր շահ

Թե որ բարկանաս Բարեկէս անպիկ
 ինչ ձեւ կը դառնաս աւոքին մեղքին
 հայեալում նայիր միտ անց բարեաց
 իսկոյն կ'իմանաս: ամեն ինչով զԲ. Պարս

Հիմնական դարձում անձեր կան
 միշտ երեսիդ դուն եւ կ'անեն
 այնպէս կեղծաւոր եւ կ'արծ
 ետեղ. օձի պէս խաժնեն

Ոճիդ տաք պահե
խակ գրուիդ զով
մարմինդ մախե
կըղաս ապահով:

Առանց մեզի
անկ չի լինիր
սուանց յոյսդ
յոյս չի լինիր:

Զգիցցած մարդու բարեւ մի տար
չի փորձած մարդուդ բնկեր մըլլար
նոր տեսած մարդուն հաց մի ուտե
վերջի զղջում օգուտ մը չըներ:

Ինչի կարողութիւն ունի
յունիս՝ մեռանալ ցոյց կտայ
այդպիսից բան մը մի խնդրի
ով գիտե եղած ու՛մ մնայ:

Քաշած տեղս մահդ խորհե
մահ որ անպատճառ պիտ լինե
բանի որ շար կարող ես
մարդ ինչու ջարուքիւն անե:

Եօսեբդ հոսած
գործիդ լղկաւ ծ
ինչ կհասկնաս
այդպէս չար գործիդ ց:

Լկի մարդուն
բարեւ միտար
նրա խօսքին
արժեք միտար:

Մեկին շնկերդ երե անկեղծ է
նշմարիտ է հրեշտակ անկեղծ
նեւորքեանդ օրերում նա փրկե
րե փորձանքի մեջ Լս եւ կօզնե:

Մարդուն որդին սուրած է
չարին իսկոյն կը զրգուե:

միտ տաքի այն մարդուն
չի խաբուիր լինի արբուն:

Ծովի կասաղած աղիքներ
գարներով սպառածներու
աշուպէս տարիներ ու դարեր
կոռնելով ընդ դեմ ժայռերու
պիտ փշրեն ընեն առազներ:

Որչափ կուգես ծեծե
կրկին իրեն ուզածը
միտ կանե սուրած է
մարդ չըլլայ եւ ծնուածը:

Արդարութիւն սիրողին
թող զոհ լինի իմ հոգին
հեմարտութիւն գործողին
նրա ծառան եմ գերին

Անկեղծ անկեղծ մարդասերներ
մինչեւ իսկ ձեր անձ չեք խնայե
երկրի մեջ եք հրեշտակներ:
Ինչ ազգ լինի այդպէսներուն
քոյ զոհ լինի մեր հոգիներ
անցինջ մնայ ձեր անուններ:

Երկրագործին պատիւ տու
նրա ձեռքեր ոսկի է
նա կաշիստի անդադար
որ ամենիկն կերակրե
սուանց նրա հաց մը չըլլար
միշտ անոր աչք կուշտ է:

Ծովի ալիք իզուր չեն
անձրեւ ւառով կ'շինուին
հովի դասաւ տեղ փչել չեն
օդեր ասով կ'փոխուին:

Անգգա՛մբ կուս սիրե
կաշիստի այլոց տուն ֆանդե
ինք չուտե այլոց ալ չուգե
միտ կը վառե ու կը բափե:

Թարգ է ասլիս միայն փողին
ոսլին աւելի կը պատէ
միտ խունկ կ'ծխէ սասանին
նա իր ապրանաց գերին է:

Կեղծ սէր որ եղաւ Բանի հարուս է նշած
շուս կը յորանայ նրա խիղճն է մեռած
կեղծ խօսք որ եղաւ Կարծես զագան է դառած
շուս կը մերկանայ: զլիսին փորձանք է եղած:

Աշխարհում չիկայ մի կեանք
որ չունենայ մի սանչանք
յիմարից կուգայ զրկանք
իսկ իմաստունից բէկրանք:

Երկայն է մագը Կնկայ յիմարը
խելքը տեղ յանէ կը սիրէ պշրանք
խառաւն խրատը արանց յիմարը
ինչ օգուտ կանէ: յիմար տուտ գեշ բանք:

Պատշոն մը ստացաւ քէ չէ
աղբասութիւնը մոռացաւ
կարծես ինք աշխարհի տէրն է
բռնաւոր ասպէտ մը դարձաւ:

Փող քէ որ յունեցար Բաժակ մը պաղ ջուր
փարփով սուրբ ալ յինիս դու մի իմայել
կասենն է խելագար միշտ ուզողին տուր
խելքը արժէք յունի: այս է մեծ պատուր:

Աղուեսի նման մի տղեր
լաւ է անկեղծութեամբ խօսիլ
բորոտ շուն նման մի ծնեւ
լաւ է վեհամեծքեամբ մեռնիլ:

Երկու անձ կոռնեցան
միմ յաղքեց միւսին
յաղքուողը ըսաւ
տեղը այնպէս տեղ չեւ
քէ զարնէի գետին:

Երէ վիճակեղ գոն ես
դրախտն արժեք չունի
քէ հանգիստ չես ցաւ ունիս
միտ դժոխքի նմանի:

Նորք համար
կեղծաւորն
բորոտ տունն
է միեւնոյն:

Միշտ ամեն ազգի մէջը
փայլին շաւն ու վասը
դու յարգ տուր միայն նրան
որ չխտէ փառ մի բան.
Վզէն իսկ է կախել
որպէս զի սուրբ երուայ
սիրտը քաւ է դառել
որքին չի մեղմայ:

Որդիդ որ անկիրք մեծցունես
ապագան լկտի կը դարձնես
քէ կուգես որ ազնիւ ըլլայ
փողից լաւ ուսմունք սորվեցայ:

Անիրաւութիւնք առանց հիմի եւ
բայց արդարութիւնը է հիմնաւոր
անպէտ արեգակի դեմ ինչ կարող եւ
միշտ դիմանալ արեւն է զօրաւոր:

Չար անձեր միտ չար նպատակներու
հասնելու համար այնպէս կը դիմէ
ոլոր մոլոր զագիր նամբաներու
որպէս զի կեղծ նպատակին հասնէ:

Միմայիր գինիին կարմրութեան
 վերջը պիտ անէ մարդուն անբան
 անէն բան ունի իր չարի ու սահման
 ինչ ֆաղցր է մարդ ապրի մարդու նման:

Կերակուրը չի եփաց
 յիմար կինը ման կ'գայ
 խօսքը չի լմնցուցած
 մինչ երեկոյ տուն չի գայ:

Կասեն բանբասանք չե
 եղածը «ասանկ է»
 միմակ բառը փոխած
 չե որ մի եւ նոյն է:

Խեղճ կետուրը հանգիստ նսած
 հարսը իսկոյն կ'ասադած
 քարկանում է կետուրին
 կարծես զազան է դարձած:

Բերան կայ շան պէս հաչէ
 ձեռքից լաւ բան մը չի գայ
 միտ կռիւ բնել սիրէ
 մեռնի կռիւից վազ չի գայ:

« Զուկը գլխից հոսի »
 « հին ասեցից կասեն »
 քե մեծ լինի լիցի
 փոքրիկ ինչ կը լինեն:

Ամեն մարդու գաղափար
 ազատ խօսիլ ինչ կուզէ
 երէ այդ խօսքը չէ յարմար
 մարդկութեանք ֆաղցրութեանք մերժէ:

Լռիկ հարսը կաշխատի
 լռիկ մռիկ գործ կանէ
 դեւ կետուրը բորբոքի
 իսկոյն հարսին դուրս նետէ:

Որու քրի բարիք
 նա ինձ քաւ չարիք
 վասը եկաւ զլիսին
 եւ կանգնեցայ կրկին:

Հայը հաւատարիմ է օտարին
 նրա համար մինչ անձը կ'զոհէ
 կարգը գալուն իրեն հալուն ազգին
 մինչեւ մեկ սակ ալ կ'լնայէ:

Ուր սեր կայ
 այն տեղ սիր
 ուր կռիւ կայ
 անկից փախիր

Պատառ մը չոր հացի կտոր
 խեղճին տալով ինչ կըլլաս կոր
 կարծես իսկոյն պիտ մեռնիս
 միքէ դու մարդ չես պատուաւոր:

Թե չի լիներ օդ ջուր արեւ
 ու մեզի պիտի կերակրէր
 առանց օդ չի մեծնար տերեւ
 գաղտնիք մը կայ մեր խելից վեր:

Քեկրացիր որչափ որ կուզես
 քայց խիղճը մտքի մի հաներ
 ազատ տուր մարդ ասեղծուած եւ
 շնորքեան ճամբայ մի խաչեր:

Ապերախս (օճ) է չի չիշեր
 երբ գլխուն եկաւ նեղ օրեր
 անձ մը ձեռքից բռնեց օգնեց
 փրկող անձին ուզեց կծեց
 ի զուր էր երբ վերջը զոջաց:

Խոտ ուտելով պանք բռնելով
 մարդ այդպիս դրախտ չի գնար
 միայն բարի գործք գործելով
 մեռնիլ միտ յիշուելու համար

Գեշ հարուստին կղերին,
 երբեք երբեք պատիւ մի տար
 մի « փառայ » կտան խեղճերին
 բնել տան ինչ բարի մարդիկ են
 խեղճից կրկին շանին հազար:

Մի մարդ քե՛ որ աղփաս է
ցանկանայ փող ունենայ
քե՛ այդ ուզածն եղաւ
միլիոնէ՛ք կուգէ դառնալ:

Հակառակութիւնը
յիմար փորձանք մը նէ
մինչեւ իսկ գերեզմանը
իր ձեռնովը կը փորէ:

Միշտ վարճոց ետութիւն
խանդէ՛ք է սա՛նն շուն
Հայկայ քաղցր լեզուն
սրահներ է հայաւնուն :

Անգգամին
յարգանք մի սար
անագնիւին
սրահներ մի սար:

Շունը կը սիրէ շուն
իսկ ի՞նչը ի՞նչուն
սոխակ բռնունը վարդ
ազնիւ մարդն լաւ մարդ

Լոկ խօսքը արժեք չունի
կանխիկ փող է հարկաւոր
սոսանց փողի քան չիւնի
փող սա՛ննից է զօրաւոր:

Աղօթք պահք ժամ աղաչանք
ամենք մարդու արժանն է
մի բանի կհաւատամք
խիղճը մարդուն աստուածն է:

Ծովում նաւ մը ընկղմեցաւ
մէջից մարդ մը ազատեցաւ
դէռ ծովում զոհ մը խոստացաւ
փրկուելուն զոհը մոռցաւ:

Սիրտը մաքրէ
էիսակ խօսէ
մեր տեղը
օրէնք այս է :

Ձեռք փողքէ տաւ
անցաւ ալ չեն տար
սաւես փող չտաւ
բովդ ալ չեն գար :

Յիմար մեքեր օճ են դառներ
իսկ իմաստունք մէջնէկ գառներ
գալեր գառանց անիրաւի
կուգեն կրկէ՛ր անգգաւներ :

Ապստիկէ՛
քե՛ որ յիսաւ
կը քարկանայ
կարծես պարսֆես

Կղերաց ունակ
հագեր են սեւեր
սիրեն մամոնայք
դարձեր են դէտեր:

Երբ որչ էր մարդ
նրան սիրել չէր
քայց երբ մեռաւ այդ
այ քաղցր էր չիկար
վերջէն յարգ գիտցան
շատունց հեռացեր :

Երեկոյեան կը հագնի
պարտեզները ման կուգայ
ցերեկները կը յոգնի
ժամ պէս տեղից ուր կեղայ :

Երանի այն մարդուն « Իշուն տար վարդ »
չի գործէ շարութիւն « Երա յարգ չիտէ »
կուգէ ընել քարիք մի « հոս ընելու տեղ »
ու միջ վերջ յիշուի: « Եւ իսկոյն կուտէ : »

ինչ որ նպատակ դրեր էս
միայն աշխատութեամբ կհասնիս
սիրելի երբ յուսահատեցար
իսկոյն պիտ կործանիս լաւ գիտցիր :

Մարդ կայ որ երբ ծեսանայ
կարծես մանուկ կ'դառնայ
չըլլայ ծաղրես այդպեսին
չէ որ կարգը քեզ պիտ զայ:

Ժամը դրօշակ է հայուն
նրա արխնովն է ներկուած
իսկ լուսաւոր դպրոցներն
մէջ մէկ լոյս աստղեր են զցուած:

Մոլս սոլս նգնաւորներ	ամեն չարեայ արմատ
մարդու տուն քանդողներ	մեր զղիսութիւնն է
հեռուից սուրբ կերւան	ու անագնուութիւնը
մօտից կեղծ հրեաներ:	եւ անխիղճութիւնն է:

Ծնողք կաշխատի յարաւար
իւր տղոց կրթելու համար
բարի տղայք չեն մոռնար
բայց երբ կարգուի կիւն յար յինէ
կիւն կ'գտնուէ հանգիստ չի տար
որ չ'ըն աշ տղան նոյն կանէ:

Դէշ մարտուն սիրտը	շատ մի սիրէ
օձի բոյն բոյն է	քեզ վերջ կասէ
նրա չար գործքը	կեղտոտ մարդ
իր կործմքը կուտ է:	յարգուիլ չիցէ:

Անցան այն հին հին դարերը
մեկզմեկու համար մեռներ
հիմակուայ ժամանակները
մայրը հօր հաւատարիմ չի:

Մինչ հիմակուայ ժամանակ
մէկ պատառ հաղի համար
եղբայր եղբոր սուր դանակ
կ'մխէ շահուն համար:

Երուսաղէմը միշտ դուռդ է
Յոպպէի էջք ալ ափսոսեղ կ'երթան
ձեռքէդ եկածը մի ինայէ
սիրէ աղքատին, խեղճ տնանիկին:

Սէր միտ թիւն	Եթ սոխ չես կերէ
առանց սիրոյ	սիրտդ ինչու՞ կ'երի
առաջ յետոյ	Եթ մէջք չես դործէ
չ'կայ փրկութիւն:	սիրտդ ինչու՞ ախրի:

Փոքրիկ կենդանի է մեղուն
վարպետ է մեղր շինելուն
սրանց ու՞ է սորվեցրել
մեղր բճիճ պատրաստելու:

Գարնան մէջ ճանճ մը բռնեցի
կ'ուզէր ձեռքէս իսկոյն փախչիլ
կրկին մարդն ալ որչափ ապրի
կ'ուզէ ապրիլ քաղցր է հոգին:

Աշխարհս է միշտ խաղալիք
մարդիկ են պաճուճապատանք
որչափ գէշ և անզգայ ենք
ինչու՞ մեկզմէկ չ'սիրենք:

Մարդիկ միշտ յոյսով կապրին
մեծ յոյս գործ եւ աշխատանք
երբեք չի վհասիլ մին
այս է աշխարհի օրենք:

Տղեն է բարբարոս
խելօքն է յոյս փարոս
միտ յիմարին կրթել
հոգու պարտքն է սիրել:

Տէր Աստուած մարդուն սիրեց
տուաւ նրա սուրբ հոգի
մարդուն գեղը չի թեց
եղաւ ընկեր գազանի:

Ով սուրբ խօսք ընդունեց
անսաց իր խղճի ձայնին
նա իր նմանին օգնեց
եղաւ ընկեր սուրբերի:

Խելօքին
ընդունե
առանց հաց
յիմարին
միտքը բաց ::

Ընկերդ մի աւեր
իզուր մի դաւեր
սիրէ անձիդ պէս
ջրիս սեւ երես:

Շուայ շուայ ծախս սիրողներ
դուք միտ կարօտութիւն բերողներ
այդպէս թէ տալ թէ մարդ թէ կին
իրենց ձեռքով քանդեն իրենց տուն:

Աստուած մը կայ երկնում
բնութեան մէջ գաղտնի
ինչ ցանես նոյն եւ գնում
մարդ ով է մի խաղաղիք:

Հիմակուայ ժամանակ
կուգէ լեր աւանակ
պաշիւք փողին է
լաքինէ բողբոս
ու կեղծաւորին
ժեսակը քիչ տեղունէ:

Արհեստ ուղիք
ճօրի չի մնաս
ուսմունք սովոր
ազնիւ մարդ ըլլաս:

Հարուս է ապրանք ունի
միայն ինք զինք կը կ'սպանէ
քանի որ խեղճին յօգներ
անբանից ինչ՝ տարբեր է:

Կան կարասին կ'ծախէ
ժինելու նոր մօտաներ
որպէսզի գեղեցիկ երկայ
շատ մարդու քանդէ տներ:

Երկաթը կարողես
ինչ որ ուզես շինել
քայց զգէսին հօսք
հասկցնել կարող յես:

Տղես աղջիկը
կանէ քաղքատանք
յիմար մարդիկը
կանեն հաճոյանք:

Մեր հին նախնեաց վանքեր
պահներ են մեր կրօն
միտ մեր ազնիւ մարդեր
պահներ են մեր լեզուն:

Մինչեւ երեկոյ աղօթիդ ուժ տուր
չսես սեր Աստուած ինձի ոսկի տուր
չսեղ անգամ խօսերդ չի ուզեր
աշխատիս քե խնայես կ'սայ քիւր:

Մի նայիւ մարդուն գեղեցկութան
նայիւ նրա ազնիւ բնութան
գեղեցիկը խելից պակաս է
պարծենայ սիրամարգի նման:

Բարի մարդիկ կը յարգեն
այժմ ծանակ ենք խոգերուն
նամարիսներ կը սիրէ ինք
իսպէ եղիկ ենք լիբբ դեւերուն:

Երբ առաւօտ քացուի աշաղոյս
փառք է ողջ մնացողի համար
մարդիկ յոյսով ապրին յոյսն է յոյս
մարդ ապրի յաւ անուան մը համար:

Վարդի փշերը
ծեռքս ծակեցին
բայց վարդի սիրոյն
նեղեցի իսկոյն:

Մի սիրէ գործ մքին
չէ մութն է միտ խաւար
յոյս սիրէ իմաստուն
մութ սիրէ (յիմար) չար:

Միտ առանց ուսման
մարդ կրկայ անբան
ուսմունքներ սովորող
գիտուն մարդ կրկան:

Աղջիկ կայմիտ յարգելու
վարպետ է նա տուն շինելու
աղջիկ կայ չի սիրելու
վարպետ է մարդ փանդելու

Միեկի մարմնի նախ ստիպեցէ դեղեր
ստիպեցուցէ դուք ձեր որդիներուն
չընել գիտութիւն յովնանու մեղքեր
պէտք է ձեր որդուց նախ առողջութիւն:

Երբ որ կը քացուի վարդեր
հոնք աշխարհ կը բուրէ
երբ գործեն քարի գործեր
մարդիկ կուրախացնեն

Կան մարդիկ չափազանց մաքրատեւ են
քայց արեւնին շարութիւն շեղուած է
միջոց մեկգնկու տուն փանդել կուզեն
այդպէսով ձեռքերնին ինչ պիտ անցնեն:

Քանի որ եղբայր եղբոր
չի մեղքնայ մեղքնը
այդպէսին քարէ միտար
ֆեզ երբեք չի խնայեր:

Հայ նոր սերունդը
նոր ծիղ արձակած
կ'սիրեն մարդը
կ'օգնեն նմանեաց:

Խաբեքային մի մօտենար
տունդ փանդէ չես իմանար
ինչ որ խօսի խօսեր կեղծէ
երբեք երբեք մի վստահիր:

Յես ու առաջ պարելով
դեպի յես յես կ'մնամ
մենք մեզի միտ խաբելով
կարծեմք յառաջ կ'գնամք

Հարուստը խեղճին կ'սայ մեկ վարայ
բմբուկ կ'զարեք քե ինչեր կ'անեմ
որպէս զի արտաբուս սուրբ երեւայ
բսել սայ այս ինչ սուրբ մարդ է պաշտեն:

Սիս այս ինչ դարի մեջ ենք
եզբայր եղբոր կը խաբենք
խաբեմուս համար չէ որ
փանի գնանք ես մնանք:

Երկու կողմից քե սեր չկայ
կուզէ հարուստ ալ բոլ ըլլայ
մեկգնկու քանամի դառնայ
անպատեալ վերջը գեռ կրկայ

Եթէ մարդիկ մէկ զմէկ օգնեն
անկեղծութեամբ իրար միշտ սիրեն
յար նախանձութիւնը կը ջնջուի
մարդկութիւնը երջանիկ կը լինի :

Որչափ մեծամունք
որչափ աշխատասէր
օգուտ մը չընէ
երբ մարդ բաղդ չունէ :

Աստուած վերեն է
ինչպէս պիտ սիրես
հանի որ ընկերդ բովսկ
նրան չես սիրէ :

Մարդու քաղղ երբ յայտդ է
ամէն ինքն իրենց կըզան
կը գայ մարդ ու կաղաչէ
հիշսիս քէ արեւելքէն :

Մի ապաներ
մարդ մեղցնելով
« մի մեղցուներ
միշտ անպատուելով :

Անկեղծ Աստուած սիրէ
« սիրտով պաշտէ
չի պաշտես կոտոք քարէ
ամէն դրամք ոչինչ են :

մի շնամար ինչպէս շուն
խօ զու նալ չես անասուն
կարծես գիտուն եղի ես
հազար տվես դեռ բան չես :

Սուտ վկայ մի չիմիր
այլոց տուն մի մարեր
քէ մարդ ես քո խիղճը
արդեօք քեզ չի մեղցներ :

Դու մի պաշտէ քարէ փայտէ
պաշտէ ով որ բարիք սիրէ
փայտէ քարէ անցաւոր են
սրանց պաշտող յանցաւոր են :

Մարդը հում կաթ կերած է
բարիք ընես կը մոռնայ
երբ նեղ ինկաւ կ'աղաչէ
երբ լայն ելաւ չի ճանչնայ :

Շատ ու շատ գիտուններ կան
սեսակ սեսակ ճիւղերի
ունակ քարին հաւասան
ունակ դերերի գերի :

Դոյնդդոյն ծաղիկները
վառ ու լաւ հոտ ունին
նոյնպէս բոլոր ազգերը
սեռակ տեսակ բոլոր ունին :

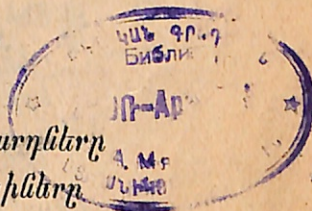
Ամէն մարդ ունի վերք մը
որինը է շուտ քուժելի
որին հառաչանք մը
միկն գերեզման տանի :

Երբ բան են թաղաւոր
հովը ջուրը և հուրը
որանք են միշտ զօրաւոր
զօրաւոր բնութիւնը :

Հիմակուայ նոր սերունդ երիտասարդները
այլոց երջանկութեան հաւար հոգիները
կը գոհեն. անունները այնպիսիներուն միշտ
յիշել յարիստեան ժամերում հին հարց տեղը :

2043

2823-62

Գայեր մեկուն չեն գիտեր
կ'ուսեն իրենց լակոսներ
անխիղճ մարդիկ նոյնպէս են
օրենք եւ խիղճ չեն նանչնար:

Հեռաբխիւ եւ բան տուի
մի այժմեայ սպող շահին
գործերուն իրի մի խօրէ
մի խառնուէ սանդ գործին:

Յաւեր ցաւեր չի պարպիր
մեկը կ'երթայ միւս կ'գայ
չ'կայ մարդ ցաւ չ'ունենայ
աշխարհ այսպէս կ'դառնայ

Ախով վախով օրերս ի գուր անցան
չ'կրցայ հասկացնել ցաւս մէկում
լալով հառաչելով աչքերս կուրցան
չ'գտայ անկեղծ ընկեր մը աշխարհում:

Ասէ կ'ասենեուն ախանջ մի սար
հացագործը ասոնցմով հաց չիսար
խիղճ ունեցիր եւ ուղիղ աշխատիր
մի վախճար քեզ երբեք վնաս չի գար:

Տները մէյմէկ գերեզման
տէքը գերի են և պահապան
երբ մեռնին տանից դուրս թաղեն
այլք լինին իմար դռնապան:

Ինչպէս անբան մէջ տալ ոսկի է
մեկում նեղութեան մէջ օգնել:

Աս իր մահից փրկել ըսել է
դու եւ նրա պաշտելի սուրբը:

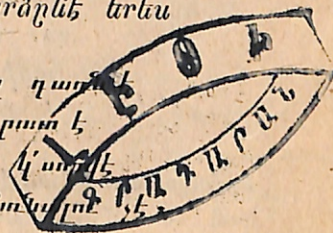
Հարսանիք է ծախսեր կ'անեն
սովորութիւն է պիտ անէ
միջնադէու օրէնք իր ձեռքումն է
ուզէ մէկ փող ալ ծախսել չէ
չէ որ հարսանեայ տէր իրենք են
ով իրանց բռնի կարող է
ընելիք ծախսի փոխարէն
եթէ դպրոցի մաս հանէ
արդ է՞ք չիսիտի ուրախացնէ

Ոգելից բմպելիք
բոյն է չի գործածել
ինչ որ կայ ծխելիք
անպատեհ չի ծխել

Թուշունին որչափ ալ գգուես
եւ ոսկի վանդակում դնես
նա ազատ ման գալ սովորած է
դուրս ազատութիւն կ'սիրէ

Չի կրցած բանը մի խօսասանար
խօսացար շուտ պէ՛տ է կասարեւս
սառն անգամ խորհիր եւ մէկ խօսիր
ազնիւ մարդ չի դարձրնէ երես

Պանդխտութիւնը դառն է
բայց երբեմն խրատ է
որով մարդ բան կ'ստանի
միայն տունը մոռնալով

Մեկին տրուէ մեղքից հացը կ'առնէ
կ'սայ ուրիշին որպէս զի ըստ երեսայ

դիմացի մարդուն յիմարի տեղ կ'դնե
անխիղճ է հոգը չե խեղճը չխանայ :

Ամեն մեկին մեկն մի գովեր
կամ չարիք մը տեսնելով իսկոյն
գետնէ գետնէ պատիւ մի զարներ
համբերէ մի քանի գործերին :

Սիրելի մայրիկներ ձեր որդոց
դուք պիտի սորվեցնեք բարիք
եւ մարդկութիւն, խրկեցեք դպրոց
պիտի սորվին յոյս եւ յոյս ուսմունք :

Մի նայիր մեծ է
կամ քի շատ փոք է
ինչ որ ալ ըլլայ
քող խելք ունենայ :

Եթէ մոլորեցար
վրադ իսկոյն խնդան
ալ դու չես փրկուիր
կից մ'ալ կ'զարնեն :

Թռչունի մը բոյնը աւրեր ես
նոյնպէս քո տուն պիտի աւրուի
հասաւ ինչու դուն ձեռք զարկել ես
ու առաջուրնէ երբեք չես խորհի :

Մութ գիշեր քառ մի նեւեր
ուր կ'գնայ չես գիտեր
քանի աշխով չես տեսած
չի քննած մեղք մի առնէր :

Հիմակուայ ժամանակ
կան շատ մարդուկներ
եղ կարծեն աւանակ
իրենց չես յարմարիր :

Յերեկ գիշեր
կուլամ կ'ողբամ
այս ինչ ցաւեր
մեզ է պատեր

Մէկուն սիրտը թէ չար է
եթէ տեսնայ ընկերը
մէկին անկեղծ կ'սիրէ
խեղոյն չարիք կ'սորհէ :

Ինչ պէտք է շանը քերնին մեջ վարդը
ինչ պէտք է շաւ ձիուն խաւազանը
ինչ պէտք է քոյունին աղամսանը
ինչ պէտք է կոյրին արեւին յոյսը :

Լսելով մի բամբասեր
երկու կողմն ալ չ'քննած
զուր մեկին մեղք մի առնէր
որով կ'ըլլատ սպաննած :

Ժամերում բաղմակ կ'ծախեն
չա՛ն է դպրոցի ծախքերուն
նախահարք լաւ մտածեր են
դրա շահով խեղճեր կարդան :

Թէ մարդը լինի եղիս
իսկ կնիկը իմաստուն
այրը կ'անէ իրաւագիտ
սունը պահէ հաստատուն :

Մարդուն ուժին համեմատ դործ ցոյց տուր
միշտ բա՛ն տալ ձրի մի սորվեցներ
այն որ անկեղծ մարդ է պատիւ տուր
դործ չի սիրողին երբեք մի սիրէր :

Ձախորդ օրեր ձմեռն նման կ'զան
աշխարհ այնպէս չի մնար դաժան

յաջող օրեր կ'զան շուրի նման
փոխուի դար փոխուի կարգեր զանազան

Ամէն մարդ իր սիրածին մուկն է
քո սիրածդ ուրիշի խենդ կ'երաւայ
մինչդէռ քու սիրածդ քո հողին է
որը սիրէ զրէ որը խաղայ :

Մի շար անբաղդ մի վհասիր
օր չի յուսցած ինչեր ծնւեր
վաղ ինչ պիտ լինի յես գիտեր
սրտով քե բերկրութեան օրեր :

Հին ասեմ հիւր կ'ընդունէին գրկաբաց
իսկ հիմայ դուռերնին գոյ կ'ուսեմ հաց
հին ասեմ նգնաւորներ սուրբ գիտէին
իսկ հիմայ սուրբ են մարտիրոսներ անկեղծ :

Իմաստունը այլոյ չի ծաղրեր
միշտ կ'ցաւի բնկերին համար
յիմարը չ'ընդունէ խրատներ
միայն ինքն իրեն է հաւաներ :

Ծաղրողին հետ մի քալեր
որովհետեւ սոված է
ծաղրել, իւրք է չ'հանչնար
վաղն ալ այլոց քեզ ծաղրէ :

Մի աչք տնկէ ուրիշի ունեցածին
քանի առողջութիւն ունի աշխատէ
աշխատութեանդ պատուից տուր խեղճին
բարեք ընել քաղցր է քան խնդրել այլմէ :

Հպարտին հետ մի խօսիր
հետք մի ծանօթանար
նրա խօսքեր մի լսեր
հպարտը ազնիւ չի լինիր :

Խոնարհութիւն ընողին
մանաւանդ սեր խօսողին
հակառակ է սեւ հոգին
բայց սերը լոյս է կրկին :

Երկու մտաց մարդը
փոփոխական լինի
չ'գիտցող իր գործը
այլոց կարօտ լինի :

Փողը այնպէս է փող ի
աղբանոցը զանուի
կ'ուզէ մէկ փող թող լինի
հարուստն անգամ կ'առնու :

Փողը կոյրին լոյս կուտայ
ծերերին ալ ոյժ կուտայ
ուղիղ դաս դասասանից
դասաւորին ծուկ սայ :

Քաղցրիկ տիպակ երգէ սիրուն
կարօտ մնացել եւլ ճանից
մեռնիմ քո անուշիկ ճայնին
յուր մը քերի՞ր հայրենիսից
պատճառ եղող պաւնդխտութեան
քող տունը կործանի հիմից :

Ամէն մարդ է մի մարդ
բայց բնութիւնք է զաս
որը վարդից է վարդ
որը օձից է վաս

Մէյմէկ աւուրք են գործերը
լրագլոր ալ մէյմէկ դեռերը
մէյմէկ ծովեր են մտքերը
ուսմամբ դտնան դեռ շատ դիւաներ:

Տղան փոքրից ուղղել պարտի
պէս է աղջկանց ալ կրթել
մեծնայ որ մը մայր պիտ լինի
նա պէս է զաւկանց բնութիւնն Եկել:

Ինչ ընեմ ոսկի բաժակը
քանի որ իմ հողին նեղն է
երբ արիւն կ'ընեմ մէջը
ու մի բան աչքիս չերեւայ
ինչ ընեմ աշխարհիս փառքը
մեղրն ալ անհամ կ'երեւայ
հողիս ամէն բանից չաղցր է:

Քննեցի մի արարածի գործ
սեւայ սուս խօսող էր եւ փնող
գործով մը ըրի նրան փորձ. էր օձ
կեղծ խօսիչ ճշի պէս յարմարցնող
միկել որ նրան հետ յընես գործ
յես հաւատար թէ է խաղաղոյ:

1 Աշխարհս սեր մը ունի 2 Կամ վերջն ինչ պիտ լինի
քան չի լինի առանց սեր ով գիտէ լինի ինչեր
մեկուր խելի չի հասնի ճախով աշի ցրտով սառի
ըսկիզբն սրան ինչ էր: քնալ մեկը չի գիտէր:

Կանցնի հներ նոր լինի: 4 Մարդու կեանք կարն պիտ լինի
Յիսիսուի կարգ փոխուին մարդեր հազիւ 8 արիներ
հները պիտ կորսուին (յիշուի) քանի խելացի լինի
ցասնին նոր նոր մանուկներ: այնչափ կարնայ կեանքներ:

5 Մի մեծեր աշխարհի
որ յստանաւ մեծ փառքեր
եւ կամ երբեք փողերիս
կամ յիսիրես գէշ գործեր:

9 Ապրուէ մարդ միտ խորհի
ազնիւ ու սուրբ խորհուրդներ
քող աշխարհս կորսրուի
ուղղութիւնեղ մի շեղուեր

7 Ունեցիր սուրբ սիրտ հոգի
քո ձեռքեղ միշտ քարիքներ
քոյին ինչպէս ջուր գետի
յողացնեն աղբասներ
յիշուին անուն գովելի:

8 Ազնիւ սուրբ զգացմունքներ
հիտ սուրբեր են մի առ մի
կանցնին արի շատ դարեր
բարիք յաւիտեան յիշուի:

Պատասխան եւ
Դադրականի մը արձատիք

Եւհի կէսն խեղճերուն եւ որբերուն,
նրանք արօտ են մեր հացի քելորներուն,
անքան որ սասիկ ցրին որչափ խեղճեր կան,
որբերը տուն յունին մերկ են ցրից դողողան,
մեռնեղներէն՝ ոչ պէտք չէ անոնց մեր փարան:

Գրիգոր Վարդանեան

Ի Պոլսոս

Տրապիզոն

Դադրականի մը արձատիքի բաժանորդաց
անունները գրի վերջ պիտ գրուի:

Մեր աշխատած գրերը:

Եւրոպա:

Յովսէփ գեղեցիկ ոսանաւոր քարզմանութիւն =
դժոխի դէտեր եւ անմեղ զոհեր:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0108777

